GAZETA KRAKOWSKA

Nro 5.

Z KRAKOWA DNIA 17 STYCZNIA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ.

— Z Krakowa —

Na Posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 4 Stycznia 1819. JW. Reprezentant Adam Siemoński, czyniąc wniosek względem sprowadzenia zwłok Jenerała Dąbrowskiego, rzekł:

Oddawać część pamiątce i chwale Bohaterów, którzy się do sławy Narodu znakomicie przyczyniali, była cechą charakteryzuiącą wszystkie wolne w Starożytności Narody, niemniey współczesna historyia chlubne tey szlachetności umysłu we wszystkich krajach daie przykłady. Ledwie trzy lata miia exystencyi Naszey wolney Rzeczypospolitey, a iuż w naszym Panteonie umieściliśmy popioły dwoch Wielkiey Sławy Rycerzy i Wodzów; winiśmy tę część oddać ieszcze iednemu, który ma nieodzowne do Niey Prawo, aby Jego cienie obok tamtych, w tem samym Panteonie spoczywały, i w tym to przybytku wiecznego pokoiu mieć mogły schronienie, które wdzięczność Narodowa prawdziwie Bohaterskim zasługom poświęciła.

Takiemi są, ktoż z Nas nieprzyzna? Popioły Dąbrowskiego, tego to dzielnego Wodza Legionów, którego geniusz tę przerwę, iakaby nieochybnie w historyi od Naszey exystencyi zatraconey, aż do zwrotu iey, zdziałaney przez Wspaniałość Wielkiego Naszego Protektora Alexandra Cesarza Rossyi i Króla Polskiego, była nastąpiła, gdyby ią Dąbrowski, historyią sławy Legionów niezapełnił. Wszakże te nieprzełamane Cnoty, i wytrwałość Wielkich Naszych Mężów i Rycerzy, były pobudką Temu to nowemu Tytusowi, do tey Jego Wspaniałomyślności względem Narodu Polskiego. — Pomiędzy Mężnemi liczył zapewne ten Wielkomyślny Monarcha Jenerała Dąbrowskiego, tak iak Go miały za takiego cała Francyia, Niemcy, i Włochy, któremu walecźni nieprzyiaciele, i biegli w sztuce woiowania Rycerze przyznawali to, co Anibal przyznawał Fabiuszowi, *że swoim sposobem woiowania zwyciężyć ich nie mogł, ale też nigdy od nich zwyciężonym nie był.* — Rzekł daley JW. Reprezentant Siemoński: Już Sławę tego Męża wszystkie Dzienniki ogłosiły, My więcey do niey dodać

Laurów niepotrafimy, ale szanuiąc Jego iako Ziomka naszego pamiątką uwiymy mu wieniec z Cyprysu, żądaymy od Jego Familiy, aby nam Popioły tego Bohatera, w naszym Panteonie iako własność naszą pochować pozwoliła; wspodziewaniu, że Nam tego nieodmowi, i sama ie na mieysce odwieźć, za powinność uzna.

Izba Prawodawcza, przeięta temi uczuciami, iakie wymownie JW. Reprezentant *Siemoński* przedstawił, postanowiła przesłać Senatowi Rządzącemu wniosek dla dopełnienia.

Następnie była mowa w Izbie Prawodawczey o proiektach tyczących się *urządzenia wolności handlu — ustanowienia Giełdy Kupieckiey, i Rady Handlowey*, które zostały odesłane do Kommissyi Seymowo-Prawodawczey, dla ułatwienia Modyfikacyi Proiektow, wspólnie z Kommissyą od Senatu wyznaczoną.

JW. Reprezentant Słotwiński z względu, iż wciągu Posiedzeń tego Seymu okazało się wiele wątpliwości, w rozwinięciach Kommissyi Organizacyiney, których Decyzya należy do Nayiaśnieyszych Protektorow, wniosł — ażeby uczynić odezwę do Rządzącego Senatu, by przedstawień swych udzielił Reprezentacyi, dla połączenia uwag teyże, i wniesienia wspólnie do Nayiaśnieyszych Protektorów — Daley nastąpił ustęp Arbitrów z Sali Obrad Seymowych — w czasie którego ustępu Izba Prawodawcza roztrząsała przedmioty tyczące się oskarżonego Urzędnika publicznego, i tegoż iednomyślnie pod Sąd Naywyższy oddawszy, Sąd ten natychmiast z Członków Art: 16. Konstytucyi wskazanych zwołać postanowiła.

Na posiedzeniu Seymu dnia 5. Stycznia 1819. r. JW. Reprezentant Sołtykowicz przymawiaiąc się do wniosku JW. Słotwińskiego, na poprzedzaiącym Posiedzeniu, względem zażądania od Senatu, udzielenia Przedstawień, iakie co do znalezionych wątpliwości w rozwinięciach Kommissyi Organizacyiney, Nayiaśnieyszym Protektorom uczynić zamyśla — przedstawił, iż zarządanie powyższe szczególniey w tem celu znayduie potrzebnym, ażeby Senat iako Stroż Konstytucyi, i Tłomacz woli Narodu oświadczył, co sobie życzy za zmianę, i iakie ma uwagi — ażeby do tych Reprezentacya Narodowa połączyła swe myśli i uwagi i były supletowane — a tak nieoddzielaiąc się od woli Narodu przez poparcie skutek zapewniony został.

JW. Reprezentant X. Jerzy Mieroszewski niesprzeciwiał się wnioskowi, oświadczył tylko, iż znayduie krotkość czasu w żądaniu do Senatu, dla zbliżonego iuż znacznie końca Obrad Seymowych — a przeto to względnie następnego Zgromadzenia Reprezentantów skutek dopiero mieć będzie mogło.

JW. Reprezentant Sołtykowicz z powodu powyższego oświadczenia wniosł daley: iż Senat Rządzący, przez Delegowanych swych Senatorów w Izbie Prawodawczey zasiadaiących, miał wciągu działań Seymowych udzielane uwagi i myśli Reprezentacyi, co do znalezionych wątpliwości — a tak Reprezentacya Narodowa ma prawo żądać co Senat w skutku tych robić zamyśla — ażeby się połączyć mogła.

JW. Delegowany Senator Kucieński oświadczył, iż Senat nie iest obowiązany tłomaczyć się Reprezentacyi Narodowey

z swych myśli, lecz podług Artykułu 127 Statutu urządzaiącego Zgromadzenia Polityczne, Izba Prawodawcza mocną iest udzielać Senatowi wniosków przez iednego, lub więcey Członków swych czynionych.

JW. Reprezentant Sołtykowicz w odpowiedzi na wniosek JW. Delegowanego Senatora Kucieńskiego oświadczył, iż równie nieznayduie, ażeby Senat iedno stronne miał prawo przedstawiania i żądania zmiany Konstytucyi; czyny w tym względzie Senatu odrębne od Reprezentacyi uważa za nie Konstytucyine. Reprezentacyia ma Prawo żądać obiaśnień w rzeczach Konstytucyi, i iest za powagą Senatu, ażeby zapewnić Lud, iż Senat czyni dla dobra Ludu, a ten winien mu wdzięczność.

JW. Reprezentant Siemoński popierał wniosek JW. Reprezentanta Sołtykowicza, oświadczaiąc, iż udzielenie wiadomości od Senatu nie znayduie, ażeby tyle czasu potrzebowało iak JW. JX. Reprezentant Mieroszewski wymową swą przedstawił, idzie tylko, ażeby Konstytucyia bez woli Narodu nietykalną pozostała.

Izba Prawodawcza postanowiła przedstawić Senatowi uwagi JW. Reprezentanta Sołtykowicza, łącznie z wnioskiem Reprezentanta Słotwińskiego.

Następnie Izba Prawodawcza w zamiarze postawienia Rządzącego Senatu w sposobności przedsiębrania wszelkich środków do podniesienia handlu, Fabryk, Rękodzielni i Rzemiosł przyczynić się mogących, na których się pomyśność powszechna prawie Mieszkańców Stolicy tuteyszey opiera, tudzież wczesnego zapobiegania wszelkim wypadkom, któreby bieg i wzrost przemysłu tamowały, uchwaliła Prawo o Radzie Handlowey, i o Giełdzie Kupieckiey o którey Artykuł VII. Konstytucyi Kraiowi temu przez Trzech Nayiaśnieyszych Proteguiących Monarchów nadaną wyraźnie wspomina, i ta z wszech miar potrzebną i użyteczną bydź się okazała.

Daley JW. Reprezentant Słotwiński Członek Delegacyi Seymowey do roztrząsania Rachunków Administracyi publiczney z roku 18$\frac{15}{16}$ i 18$\frac{16}{17}$ wyznaczoney, w Imieniu teyże Delegacyi odczytał uwagi nad szczegułami Rachunków, które Izba Prawodawcza Senatowi przesłac postanowiła w celu załatwienia.

Na tymże Posiedzeniu odczytany był Protokół Uchwał Reprezentacyi w czasie zagaienia Seymu dnia 7 Grudnia r. 1818 zapadłych, co do zarzutów przeciwko Urzędnikom z Skarbu publicznego płatnym bez pozwolenia Senatu na Reprezentantów przez Zgromadzenia Gminne wybranym, gdzie Reprezentacyia Narodowa z względu iż Artykuł 19 Konstytucyi obeymuiący warunek co do Urzędników z skarbu publicznego płatnych, ażeby ci za pozwoleniem Senatu byli Reprezentantami, ma dopiero swóy początek po upłynieniu lat sześciu rachuiąc od daty ogłoszenia konstytucyi, a nazawsze iest wyłączony co do tych Osób, które w czasie bytu Xięstwa Warszawskiego sprawowały Urzędy zawisłe od mianowania Królewskiego lub od Wyboru na Seymikach, albo też takowe otrzymały z Władzy Mocarzów Kontraktuiących, uznała iednomyślnie, iż Urzędnicy publiczni przeciwko którym Senat przesłał zarzuty są Konstytucyinie na Reprezentantów przez Zgromadzenia Gminne o-

brani.

W czasie decyzyi powyższych zarzutów JJWW. Reprezentanci Sołtykowicz i Słotwiński dowodzili oraz iż warunek żądania pozwolenia od Senatu na bycie Reprezentantem z żadnych względów niemoże bydź stosowany do Nauczyli publicznych Członków Akademii.

Dalsze czynności w następnym Numerze Gazety będą umieszczone.

Leon Chwalibogowski
Sekretarz Seymowy.

Z Wasingtonu d. 18 Listopada.

Wczoray otworzone zostały posiedzenia Kongressu poselstwem Prezydenta James Monroe w treści następuiącey:

Współobywatele Senatu i Izby Reprezentantów! Szczęśliwe okoliczności, w iakich przystępuiecie do dopełnienia waszych obowiązków na teraźnieyszych posiedzeniach, dozwala wam zelżyć ciężary kraiu. Urodzaie ziemi były w tym roku nader obfite; handel kwitnął; dochody pomnożyły się nad spodziewanie, a pokóy i przyiaźń panowały z obcemi narodami pod słusznemi warunkami, które naszey oyczyźnie zaszczyt czynią. Za nieoszacowane te błogosławieństwa niemożemy iak dziękować Opatrzności, która czuwa nad losami narodów. — Gdy traktat handlowy z W. Brytaniią kończy się w następuiącym Lipcu; ażeby przeto nie nastąpiła przerwa w związkach handlowych, otrzymał nasz Poseł w Londynie tego lata rozkaz układania się zawczasu względem iego warunków. Z ukontentowaniem donieść mogę, iż Ministeryum Angielkie przyięło tę propozycyią w takim duchu, w iakim była podana, i rozpoczęły się układy w Londynie. Dla ważności sprawy uznanem zapotrzebne zostało powierzyć te układy dwom znakomitym naszem Współobywatelom, posłom naszem w Londynie i Paryżu. — Stosunki nasze z Hiszpaniią prawie w iednakowym znayduią się stanie, w iakim znaydowały się na końcu ostatnich posiedzeń Kongressu. Umowa roku 1802 względem wynagrodzenia naszych Współobywateli za poczynione przez Rząd Hiszpański zabory, tak długo wstrzymywana, została nakoniec zatwierdzona; ale względem innych, równie słusznych pretensyy ieszcze żadna nie nastąpiła ugoda. Zaszły oraz zdarzenia, które okazuią przeciwną politykę tego Rządu względem przyiacielskich stosunków pomiędzy obiema kraiami. (Tu opisuie Prezydent zaszłe w Florydach zdarzenia, i dodaie, że Hiszpaniia chociaż nie iest w stanie utrzymania i bronienia tych prowincyy, nie chce ich Ziednoczonem Stanom odstąpić. Wszelako Rząd Ziednoczonych Stanów chce utrzymać pokóy i wydał rozkaz zwrócenia Hiszpanii Pensakoli, skoro będzie kto z iey strony do tego upoważniony.) — Woyna domowa, która tak iuż dawno trwa między Hiszpaniią i prowincyiami południowey Ameryki, ciągnie się daley bez żadnego widoku prędkiego się zakończenia. Rapporty wysłanych do tych prowincyy naszych Kommissarzów o ich położeniu, będą Kongressowi złożone. Okazuie się z nich, że Rząd Buenos-Ayres w Lipcu 1816 ogłosił się niepodległym, że Chili toż samo uczyni i ścisło iest z Buenos-Ayres połączona; że Wenezuela ogłosiła się także niepodległą i walczy z przemiiaiącem szczęściem, i że inne części południowey Ameryki, wyiąwszy M n-

tevideo i niektóre okolice nad wschodnim brzegiem rzeki Plata, które Portugalczykowie zaymuią, znayduią się w posiadłości Hiszpanii lub pod iey wpływem. — Z okolney noty, którą Ministeryum Hiszpańskie do Sprzymierzonych Mocarstw wydało, okazuie się, iż sprzymierzone Mocarstwa podięły się pośrednictwa między Hiszpanią i prowincyiami południowey Ameryki, i sposób tego pośrednictwa miał bydź na Kongressie Akwisgrańskim oznaczony. Widać wszelako, iż to pośrednictwo składać się tylko będzie z oświadczenia, ale nie z użycia siły. Dodaię z tem większem ukontentowaniem, iż siła nie będzie użytą, ponieważ takie postępowanie zgadza się z sprawiedliwością i czyni nadzieię, że woyna między dwiema tylko stronami prędzey się ukończy. Postępowanie Ziednoczonych Stanów podczas tey woyny okazało się nay dogodnieyszem i będzie daley zachowane. — Z ukontentowaniem donoszę, iż nasze stosunki z Francyią, Rossyią i innemi Mocarstwami Europeyskiemi ciągle są nayprzyiaźnieysze. — Wewnętrzne nasze położenie iest iak naypomyślnieysze. Dochody uczyniły w ostatnich 3 kwartałach 17 mill. dolarów. Po zastąpieniu wszystkich wydatków pozostanie się w skarbie do 1 Stycznia 1819 roku 2 mill. w gotowiźnie. Cały tegoroczni dochod doydzie do 25 mill. dol. Obwarowanie brzegów i mieysc wewnątrz kraiu ciągnie się daley, równie iak układy z oscennemi Indyianami. Z radością donoszę, iż stan Jllino powiększył naszą ligę. — Przez utrzymywanie znaczney siły morskiey na morzu środziemnem, w odnodze Mexikańskiey, &c. utrzymane są przyiacielskie stosunki z Mocarstwami Barbaryyskiemi, &c. Siła nasza morska doprowadzana iest do wielkości ustawą oznaczoney. — D. 17 Listopada 1818.

James Monroe.

Z Paryża d. 30 Grudnia.

Rozchodzące się od nieiakiego czasu wieści o zmianie naszego Ministeryium sprawdziły się nakoniec Monitor dzisieyszy zawiera o tem trzy następuiące rozporządzenia.

1) Gdy stan zdrowia Kuzyna Naszego Xcia Richelieu skłonił Nas do przyięcia iego złożenia obowiązków Prezesa Naszey rady Ministrów i Ministra Sekretarza stanu spraw zagranicznych, przeto przy oświadczeniu mu Naszego żalu, i na dowód szczególnieyszego Naszego szacunku i ukontentowania z iego dobrych i rzetelnych usług, które kraiowi i Osobie Naszey uczynił, i których wynagrodzenie do nadarzoney Nam się sposobności zostawiamy, rozporządziliśmy i rozporządzamy, iż Xże Richelieu mianowany iest Ministrem stanu i członkiem tayney Naszey Rady stanu. Uskutecznienie ninieyszego rozporządzenia polecamy Naszemu Ministrowi do spraw zagranicznych i Prezesowi rady Ministrow. — W Tuilleries d. 29 Grudnia 1818.

Ludwik.

(Niżey podpisany iest Margrabia Dessolles, iako Minister spraw zagranicznych i Prezes rady Ministrów.)

2) Gdy PP. Lainé, Hr. Molé i Roy Ministrowie spraw wewnętrznych, morski, i skarbu, swoie urzędy złożyli, My chcąc im dać dowod Naszego ukontentowania z ich usług, przeto rozporządziliśmy i rozporządzamy, iż PP. Lainé

Molé i Roy mianowanemi są Ministrami stanu, i członkami tayney Naszey Rady. Uskutecznienie nınieyszego rozporządzenia Naszemu Ministrowi stanu do spraw zagranicznych polecamy, &c.

3) Rozporządzamy i mianuiemy iak następuie: 1) Margrabię Dessolles, (*) Para Francyi, Ministrem sekretarzem stanu spraw zagranicznych i prezesem Naszey rady Ministrów; P. de Serre, (**) członka izby Deputowanych, Pieczętarzem i Ministrem sekretarzem stanu sprawiedliwości; Hr. De Cazes Para Francyi, Ministrem sekretarzem stanu spraw wewnętrznych; Barona Portal, (***) członka izby Deputowanych, Ministrem sekretarzem stanu spraw Morskich; Barona Louis, członka izby Deputowanych, Ministrem sekretarzem stanu skarbu. 2) Ministeryum policyyne znosi się. 3) Minister Nasz spraw zagranicznych ma zlecenie uskutecznić ninieysze rozporządzenie, &c.

Minister woyny, Marszałek Gouvion St. Cyr, pozostaie na swoim urzędzie.

Xże Richelieu mocno od kilku dni choruie; Król każe się codziennie kilka razy o stan iego zdrowia dowiadywać.

Hr. Corvetto (byłemu Ministrowi skarbu) zawiesił Król d. 27 b. m. uroczyście wielki krzyż legii honorowey. D. 29 przyiął Król Xcia Glucestru, a potem Posła Rossyyskiego. D. 31 przyymować będzie powinszowania Nowego roku od oficerów gwardyi narodowey i Królewskiey i od innych woyskowych. D. 1 Stycznia będzie u Króla wielki obiad, a powinszowania trwać będą aż do 2go dnia.

Umarł tu d. 25 b. m. Marszałek Perignon.

Izba Deputowanych uchwaliła d. 29 b. m. żądany kredyt na 200 mill. fr. dla Ministra skarbowego większością 185 przeciw 17 głosów, i oraz wybrała losem 20 członków, którzy w imieniu iey powinszować maią Królowi d. 31 Nowego roku.

Rozchodzi się pogłoska, iż ugodzono się nakoniec z Papieżem na uchylenie konkordatu 1817 roku, a utrzymanie z niektóremi odmianami 1801 roku.

Utrzymuią tu, iż Xże Wellington uda się w zaszczycie pośrednika między Portugaliią i Hiszpaniią, i między ostatnią i iey osadami do Madrytu. Przed wyiazdem z Paryża miał mówić z przywołanym niedawno z wygnania Hr. Lobau.

Jenerał Radet, który był na 9cio letnie więzienie skazany, otrzymał od Króla darowanie winy.

Podług zdaney Królowi sprawy przez Ministra spraw wewnętrznych, dochody szpitalów w całey Francyi wynoszą teraz przeszło 28 mill. fr. Liczba podrzutków do 97,919, obłąkanych ludzi do

(*) Jenerał Dessolles wsławił się podczas rewolucyi w woynie przeciw Hiszpanii. W r. 1799 mianowany był jenerałem dywizyi i zostawał u Bonapartego na przemiany w łasce i niełasce, ponieważ nie chciał się nigdy przed nim czołgać. Tymczasowy rząd w d. 2 Kwietnia 1814 mianował go dowodcą gwardyi narodowey. W tymże roku wszedł do izby Parów, wyniesiony został na Ministra stanu, otrzymał order Ludwika i mianowany był majorem jenerałem gwardyy narodowych Francyi pod Monsieur (bratem Królewskim.)

(**) Prezes sądu Królewskiego w Kolmar.

(***) Teraz radca stanu.

9000, a osądzonych zbrodniarzów do 9,785.

25 Francuzów wygnanych uchwałą z d. 12 Stycznia 1816 za głosowanie na śmierć Ludwika XVI otrzymali d. 25 b. m. od Króla pozwolenie powrócenia do Francyi. Znayduią się pomiędzy niemi Tallien, Vinet, Bonet, Chasset, Finoth, Granet, Laloi, Lamarque, Martineau, Pelletier, &c. Jenerał Alix powraca także do Francyi.

Z Londynu d. 30 Grudnia.

P. Bantink otrzymał od Xcia Rejenta zlecenie podzielenia odkazów Królowey.

Duchowny Angielski Dennis w Exeter wyraża w piśmie swoim, iż Xże Rejent oświadczył ieszcze przeszłego lata i to ogłosić dozwolił, że chociażby nawet obie izby ugodziły się na żądania Katolików, on nie da takowemu billowi Królewskiego zezwolenia.

W wschonich Jndyiach otwiera się nowa woyna. Zbiegły Raiah Naypore miał do 20,000 ludzi zebrać i oddział Angielskiego woyska z 100 ludzi wyciąć. Scigany on będzie iako buntownik przeciw potędze Angielskiey. —— Doniesienia z Ceylonu są pomyślnieysze; ustała tam morowa choroba i powraca spokoyność.

Korsarze południowey Ameryki napastuia nawet Angielskie okręty.

Rapport Kommissarza Ziednoczonych Stanów P. Rodney o południowey Ameryce iest nader ważny. Zaczena się od historyczno - chronologicznego opisu Hiszpańskiey południowey Ameryki, przechodzi od fizycznego stanu kraiu do iego administracyi, wytyka błędy hierarchicznego i prawodawczego Rządu, opisuie okrucieństwa inkwizycyi i wygnanych w r. 1750 z Paragwaiu Jezuitów, despotyzm Vicekrolów i Rady obu Jndyy w Madrycie; okazuie wpływ iaki rewolucyia Francuzka miała także na południową Amerykę; wzmiankuie o słabości Rządu Hiszpańskiego pod Józefem Bonaparte i po nim, i wyprowadza z wszystkich tych politycznych zdarzeń konieczną potrzebę Amerykanów wybicia się na wolność i zrucenia iarzma Hiszpańskiego. Mieszkancy Buenos - Ayres byli pierwszemi, którzy w r. 1810 na wzór braci swoich w Hiszpanii junty utworzyli, Vicekróla swoiego Cisneros i tego stronników wygnali. Po tych pierwszych krokach nastąpiły, iak zazwyczay bywa, kłótnie i zaburzenia, które dopiero w r. 1815 przez kongress w Tucuman uśmierzone zostały i kray Buenos - Ayres otrzymał stałą konstytucyią. Kongress ten miewa teraz swoie publiczne posiedzenia w Buenos - Ayres, i wydaie ustawy; spory iego są często interesuiące i zawsze przystoyne. Uchwały iego są co miesiąc drukowane i rozdawane. Ogłoszenie niepodległości tego kraiu w d. 9 Lipca 1816 pod Dyrektorem Puyredon miało wielki wpływ i ożywiło wszystkich mieszkańców; Kongress bardzo światle dołączył do tego ogłoszenia powody. Po takowym kroku stał się Rząd mocnym, a lud ożywionym. Zwycięztwa Jenerała St. Martin pod Chacabuco i Maipo w Chilli utwierdziły ten stan rzeczy i połączyły interessa obu kraiow. (Tu następuie obszerny statystyczno - jeograficzny opis Buenos - Ayres.) Ludność tego kraiu podana iest 1,300,000, a z Jndyianami do 2 mill. dusz, rozległość zaś do 150,000 mil kwadratowych. Kongress który od d. 3 Grudnia 1817 ustawicznie

swoie posiedzenia odbywa, składa się z 26 Deputowanych z prowincyy. Na 15,000 mieszkańców rachowany iest ieden Deputowany. Konstytucyia tego kraiu różni się w dwóch głównych punktach od konstytucyi Ziednoczonych Stanów Amerykańskich; niema sądu przysięgłych i Religiia Katolicka uznana iest za panuiącą. Ministeryum dzieli się na 3 wydziały: spraw wewnętrznych, skarbu i woyny. Handel Buenos-Ayres iest znaczny i wolny. Dochody rocznie wynoszą do 3 mill. dolarów. Niema żadnych papierowych pieniędzy. Kopalnie w Posi, które wkrótce dostaną się pod moc tego kraiu, przyniosły w r. 1790 w bitey złotey monecie 300,000, a srebrney 3 mill dolarów. Siła zbroyna Buenos-Ayres rozmaitey broni wynosi 40,000 ludzi, pomiędzy któremi 12,000 liniiowego woyska. Siła morska iest niewielka. — Co się tycze związku Buenos-Ayres z innemi Mocarstwami, zachodzi od r. 1812 za pośrednictwem Anglii umowa z Brazyliią względem Banda Oriental czyli lewego brzegu rzeki Plata. Buenos-Ayres utrzymuie w Anglii taynego ajenta, który starać się ma o uznanie przez Angliią i inne Mocarstwa niepodległości tego kraiu. Angliia utrzymuie w Buenos-Ayres swoiego Konsula, a pod brzegami morskiego dowodcę, którzy potaiemnie ułatwiaią interessa pomiędzy obiema kraiami. Przed bitwą pod Maipo składało się Hiszpańskie woysko pod Jenerałem Osorio, częścią z Peru ściągnione, częścią w Chilli zebryne, 270 artylerzystów, 81 saperów i minerwów, 2807 piechoty, 200 dragonów i 144 lekkich jezdców; lecz to zupełnie iest zniszczone i Lima prawie iest bez osady. — P. Rodney przechodzi tu do stanu cywilizacyi kraiu Buenos-Ayres od rewolucyi, a mianowicie co do publicznego oświecenia. W Kordubie znayduie się szkoła, albo raczey seminarium na 150 uczniów teologii, &c. Pomiędzy pozwolonemi tam Xiążkami znayduie się także nowy testament Pisma S. w ięzyku Hiszpańskim, Xiążka bardzo wielkiego znaczenia w kraiu ściśle Katolickim. W Buenos-Ayres wychodzą co tydzień 3 dzienniki zupełnie konstytucyyney i republikańskiey osnowy. Głowną ich zasadą iest, że wszelka prawa władza pochodzi od ludu. Taż zasada iest podstawą publiczney i prywatney edukacyi. Bardzo mało znayduie się w tym kraiu szlachty. Obywatele zalecaią się tem szczególniey, że piastuiący w kraiu naywyższą dostoyność, skoro ią złoży, staie się znowu rownym obywatelem. — Prowincyia Paragway czyli Santa Fe iest zupełnie dla siebie oddzielną i podlega Naczelnikowi, nazywaiącemu się Francyia, który nieoderwał się ieszcze zupełnie od Hiszpanii.

Z Filadelfii d. 20 Listopada.

Prezydent Ziednoczonych Stanów złożył Kongressowi rachunek wyłożonych pieniędzy na wystawienie zburzonych podczas ostatniey woyny przez Angielskie okręty w Wasingtonie publicznych gmachów, iako to tak zwanego Kapitolium miejsca posiedzeń Kongressu, mieszkania Prezydenta i innych domów, które nie wynoszą iak 72,000 dolarów.

Podług doniesień z Port-au-Prince (St. Domingo) pod d. 26 Października, nowy Prezydent Rzpltey Hayty, Jenerał Boyer zamyśla na eskadrze z 15 woiennych okrętow złożoney, przedsięwziąść podróż morską, dla rozpoznania położenia kraiu Chrystofa czyli Króla Henryka.

DODATEK DO Nro 5. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 17 STYCZNIA 1819 ROKU W NIEDZIELE

Towarzystwo Dobroczynności ma honor zawiadomić Szanowną Publiczność, iż w dniu drugim miesiąca Lutego, dany będzie wielki Bal na korzyść ubogich w Domu W. Knotza: na którym mogą bydź kadryle kostumowane. W dniu Balu dostać można będzie Biletów w Domu W. Knotza i przy wniściu, pod zarządzeniem Jm: Pana Be dy Członka Towarzystwa.

Bal zacznie się o godzinie 8.

Cena Biletu złotych cztery.

Cel sam zachęci Szanowną publiczność, ażeby dzień ten stał się udziałem wsparcia trzechset bliźnich, staraniem Towarzystwa w Domu Opieki opatrywanych.

Mieroszewski, *Prezyduiący*.

Z Madrytu d. 15 Grudnia.

Naywiększa spokoyność panuie w stolicy tuteyszey. Król odwiedza podług swoiego zwyczaiu publiczne zakłady nauk i kunsztów. D. 11 udał się JK. Mość do szkoły szybkiego pisania, kazał uczniom czynić przed sobą proby i oświadczył im swoie ukontentowanie z ich postępu.

Przepisy przeciw zaraźliwey ch robie są iak nayścisley zachowane; na końcu Listopada przeszło 42 okrętów odbywały w Mahon kwarantannę.

Zimno iest tu nadzwyczay wielkie.

Oddział gwardyi Królewskiey udał się z Dworskiemi urzędnikami do Barcellony, dla oczekiwania tam na Jnfantkę Franciszkową, Królewnę Neapolitańską. Ma ona na początku Lutego przybydź do Madrytu, naprzeciw którey wyiedzie iey małżonek Infant Don Franciszek de Paulo.

Doniesienia o rozboiach i zaburzeniach po prowincyiach są, iak się domyślić można przesadzone.

Z Bruxelli d. 29 Grudnia.

W woiennym naszem wydziale zayść maią od 1go Stycznia znaczne odmiany. Przeszło 40 Jenerałów ma bydź na połowie żołdu postawionych, wielu officerów sztabowych oddalonych i gdzie indziey użytych. — Jenerał, major Xiąże Bernard Sasko-Weymarski mianowany iest dowodcą wschodniey Flandryi,

Królestwo Niderladzkie liczy do 5,400,000 dusz ludności, pomiędzy któremi znayduie się 4,100,000 Katolików, a

1,300,000 Protestantów.

Pani Catalani miała zaszczyt stawioną bydź przed naszem Królem i naypochlebniey bydź przyiętą. Dziś wyieżdza ztąd ta sławna spiewaczka do Amsterdamu, a ztamtąd przez Berlin do Warszawy.

Waleczny nasz ziomek, Jenerał Beaulien, naystarszy wiekiem z Jenerałów woyska Austryiackiego, umarł w swey wsi niedaleko Lincu w 95 roku życia.

Od Brzegów Menu d. 3 Stycznia.

Seym Niemiecki w Frankforcie za rozpoczęciem znowu swoich posiedzeń trudnić się ma ważnemi sprawami.

Z żołnierzy, którzy z Francyi powrócili i oddalonemi zostali, zaciągnęła się znaczna liczba do służby Powstańcow południowey Ameryki, i na 8 lub 10 przewozowych statkach będą tam odesłanemi.

Roczny dochód Xcia Wellingtona z wszystkich iego w kraiu i zagranicą posiadanych urzędów i godności wynosi przeszło 60,000 fszt. Wielkie są zasługi tego nieśmiertelnego męża; lecz nikt też nad niego niebył eszcze sowiciey nagrodzony.

Uniwersitet w Erlandze, iedyna w Bawaryi protestancka akademiia, zakwita coraz bardziey za staranności Rządu. Nauczyciele maią powiększoną płacę; dochody uniwersyteiu powiększone są do 61,000 Złr. a biblioteka do 100,000 Xiażek.

Podług pism publicznych do Francyi zakupuią w Niemczech wiele ołowiu.

W Królestwie Wirtemberskim maią w krótce bydź zwołane stany, ktorem Rząd przełoży nanową konstytucyią do przyięcia.

Nad brzegami Renu rozeszła się pogłoska, iż pięć Mocarstw Austryia, Rossyia, Francyia, Angliia i Prussy, postanowiły zmnieyszyć swoie woyska do 4tey części. To tylko pewna, iż z cofnionego z Francyi woyska niepotrzebne konie są sprzedawane.

Fabrykant kapeluszów Aannlich w Kassel wynalazł taki sposób robienia kapeluszów, iż nie przetnie ich nayzamaszystsze cięcie pałaszem i kula karabinowa nie przedziurawi. Rzeczony fabrykant stawiony był przed Cesarzem Alexandrem w Akwisgranie, i udaie się do Rossyi, dla założenia takowey fabryki kapeluszów dla jazdy.

Naywiększe stopnie Zimna i Ciepła.

Dnia 7	Stopni zimna	—	5,0
— 8	—	—	7,0
— 9	—	—	13,0
— 10	—	—	9,0
— 11	—	—	5,0
— 12	—	ciepła —	† 1,2
— 13	—	—	† 1,6

TEATR NARODOWY

W przyszły Wtorek, to iest dnia 19 Stycznia 1819 r. na Benefis *JPana Makiełkowskiego* dana będzie pierwsza Reprezentacyia nowey TRAGEDYI w 5 Aktach pod Tytułem: JULIUSZ Z TARENTU czyli BRATO-BOYSTWO.

DONIESIENIA

Towarzystwo praktycznego Rolnictwa, rok blisko temu w Krakowie zawiązane, chcąc do właściwych sobie celów dołączyć i przyiemność z dogodnością dla Mieszkańców tuteyszych, otworzyło na dniu 2 b. m. w czterech Pokoiach w Domu JP.

Knotra na drugiem Piętrze, tak zwane (Ressource) czyli schadzkę rolniczo - literacką, na którem Abbonowani oprócz Xiążek do tego przedmiotu służących znaydować będą, rozmaite Gazety i Pisma peryodyczne, Korrespondencye Towarzystw rolniczych zagranicznych, *Modele Machin*, Billard, i inne przyiemności. Ten punkt zednoczenia posłużý tąk Właścicielom ziemi iak handluiącym, tudzież Przybywaiącym do Krakowa, nietylko do przystoyney zabawy, zbliżenia Osób, ale i do dogodności w nabyciu świeżych wiadomości w przedmiocie sobie właściwym i literackim. Oprócz bowiem nowych odkryciów do wydoskonalenia Gospodarstwa prowadzących, zawiadomić się będzie można, tak o cenie produktow iak o Dzierżawach, przedażach Dóbr Ziemskich, kursie Pieniędzy, cenie Towarów, osobach w Gospodarstwie służby potrzebuiących, niemniey przybyłych Cudzoziemcach, tudzież o innych okolicznościach, które w stosunkach wymienionych przydać się mogą.

Pokoie na takowe schadzki przeznaczone, otwarte będą od 1go Października do dnia ostatniego Marca zrana od godziny 11 do godziny 2, wieczorem od godziny 4 do godziny 10. Zaś od 1go Kwietnia do dnia ostatniego Września, zrana od godziny 6. do godziny 12. po obiedzie od godziny 3. do godziny 7. — Towarzystwo to składa się: 1. z Abbonowanych w Ressursie. 2. z Członków czynnych w przedmiocie Gospodarstwa — Pierwsi płacą co półroku zgóry po złp. 20, drudzy oprócz tey składki daią ieszcze na wstępie złp. 45. należą do obrad miesięcznych i Doświadczeń Gospodarskich na gruncie, utrzymuią związek i Korrespondencyią z Towarzystwami zagranicznemi i na publicznych Posiedzeniach w dniach 13 Stycznia i 26 Czerwca całemu Towarzystwu zdaią sprawę. Dotad mała liczba stowarzyszonych Osob do dziś dnia 50 Osób nieprzenosi, niepozwalała Towarzystwu tych nakładów, iakieby w przedmiocie poprawy gospodarztwa podiętymi bydź mogły. Czemu zaradzaiące niektóre Członki, pisma swoie peryodyczne do roku iednego, to iest; do zapomożenia Kassy wspólney wraz z Bibliotekami swemi do użytku powszechnego offiarowały A tym sposobem 20 przeszło pism peryodycznych w trzech ięzykach, bez kosztu nabyliśmy.. Wszystkie początki bywaią słabe, choć w przyszłości do wielkich pożytków wyrastaią. Użyteczność celów, przyiemność Społeczeństwa, potrzeba zbliżenia się nawzaiem, ziednać Nam powinna Towarzyszów, ile że składek niepowiększamy, a każdy bez wyłączenia byle spokoyny i obyczayny Człowiek, będzie dla Towarzystwa miłym Gościem. Życzący sobie zapisać się na schadzkę półroczną Kwotę za Kwitem Sekretarza zapłaci, który Imie Jego na Tablicę w Ressursie zawieszoną wciągnąć będzie obowiązany. Życzący zaś sobie bydź Członkiem czynnym oświadczy swoię chęć sam albo przez którego z Członków Prezesowi lub Vice - Prezesowi; a Ten otrzymawszy na to wspólczłonków zezwolenie, proponowanego Członka do swego zgromadzenia zaprosi i z szczegołami Statutu Towarzystwa obezna. Każdemu z Członków wolno będzie przeieżdżaiącego lub obcego raz ieden na Towarzystwo, bez żadney opłaty z sobą przyprowadzić.

Towarzystwo Rolnicze podchlebia sobie, iż wszyscy Przyiaciele Rolnictwa, handlu, tudzież Nauk i Sztuk z Niem związek maiacych, iako też wiadomości uprzyiemniaiących życie, raczą wesprzeć Jego zamiary, a wpisuiąc się na Członkow, połączyć z Niem zechcą swoie usiłowania i chęci w tym spolnym celu. Połączonemi tylko siłami i stałością, można przyprowadzić do skutku użyteczne dla kraiu przedsięwzięcia. — W Krakowie d. 13 Stycznia 1819 r.

Wodzicki.
Brzuchalski S. T.

Na mocy art: 2003 Kod: Cyw: Nap: sporządzone pełnomocnictwo w Radomsku przed Notaryuszem W. Kobyłeckim w roku 1818 z strony Tekli z Kowalskich Michalczewskiey Wdowy, tudzież Justyny z Kowalskich Mostowskiey, a W. Franciszkowi Kamieńskiemu do czynienia prawnych postępowań, i przyspieszenia windykacyi spad-

ku sukcessyi po zmarłych ś. p. Rodzicach Maxymilianie Kowalskim i Eufrozynie z Komorowskich Kowalskiey, udzielone, niniieyszym odwołuie. — W Krakowie dnia 15 Stycznia 1819.

Tekla Michalczewska.

Eleonora z Dembowskich Wodzicka mieszkaiąca przy ulicy S. Anny, obwieszcza co rok w Gazecie Krakowskiey wszystkich Kupców, Katolików, i różnego wyznania; rzeźników, rybaków, mydlarzy, młynarzy, piekarzy, i różnemi produktami i wiktułami handluiących, iż gotowemi pieniądzmi za wszystko płaci, a w przypadku iakiey pretensyi, przez Jey ludzi uczynioney, ta nie będzie przyięta. — W Krakowie dnia 16 Stycznia 1819.

Trybunał Pierwszey Instancyi Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu. Wydał Wyrok tey Osnowy:

Wydział I.

Przytomni. — Dwernicki Prezes.
Mąkolski Vice-Prezes.
Ostaszewski Sędzia.
(Podp.) *Bernard Dwernicki.*
Rogalski Pisarz.

Działo się w Krakowie w Domu Władz Sądowych na Audyencyi publiczney Trybunału pierwszey Instancyi Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu dnia Siódmego Stycznia 1819 roku.

W przedmiocie upadłości Handlu pod Firmą Franciszek Laszkiewicz. Trybunał przekonawszy się z skarg przez Wierzycieli to iest: Handlów pod Firmą Kirchmajer i Firmą Goldwerth względem niewypłacalności należytości Wexlami zapewnionych, i protestów w tym przedmiocie poczynionych, tudzież z odgłosu publicznego o upadku pod Firmą Franciszek Laszkiewicz, stosownie do Artykułu 13 Rozdziału II. Księgi III. Kodexu Handlowego opieczentowanie całego Handlu w Kamienicy Wincentego Laszkiewicza Kantor utrzymuiącego, i gdziekolwiek maiątku znayduiącego się wskazuiąc, do dopełnienia takowegoż wzywa Sąd Pokoiu Wolnego Miasta Krakowa Okręgu Igo, a tym sposobem w myśl Artykułu 5 Tytułu i teyże samey Księgi upadłość Handlu w dniu dzisieyszym ogłasza, a następnie stosownie do Artykułu 18 Rozdziału III. do otworzoney upadłości z grona swego za Kommissarza W. Ostaszewskiego Sędziego wyznacza, i za Kuratorów UUr. Macieia Stumera, i Wincentego Kirchmajera Kupców Obywateli Miasta Krakowa mianuie, którzy będąc przywołanemi przez Kommissarza Delegowanego w myśl Art. 25 tegoż Kodexu przed tymże Delegowanym wykonać przysięgę są obowiązani, że zaś Ar. 19 teyże Księgi wyraźnie wskazuie zabespieczenie się względem Osoby upadłego, przeto na fundamencie powołanego Prawa wzywa Policyią Pośrednią aby nietylko Osobę upadłego, lecz i Prokurę tegoż Handlu pod bacznym okiem miała. — Wyrok niniieyszy nie tylko Sądowi Pokoiu, co do przyłożenia pieczęci, Policyi Pośredniey co do przystawienia straży dla bespieczeństwa Kommissarzowi Delegowanemu dla iego dalszego postępowania ma bydź doręczony, niemniey do Gazet publicznych podany, na Drzwiach Sądowych wywieszony, a to na mocy Artykułu 21, i powyżey powołanych.

Co iest postanowiono mocą niniieyszego Wyroku w Pierwszey Instancyi wydanego.

(Podp:) *Bernard Dwernicki Rogalski Pisarz.*

Zalecamy i rozkazuiemy wszystkim Komornikom, aby niniieyszy Wyrok wyexekwowali, Prokuratorom aby tego dopilnowali, gdyby zaś potrzeba tego wymagała o dodanie siły Zbroyney do kogo należy udawali się.

(Podp:) *Bernard Dwernicki. Rogalski Pisarz.*

Za Zgodność z Orginalnym Wyrokiem zaświadczam

(Podp:) *Rogalski Pisarz.*